

REDOUTÉ P.-J. *The Roses*. (Autorzy opracowania: P. A. HINZ, B. SCHULZ przy współpracy B. HOPPE, O. BÜNNEMANN). Taschen, Köln, London, Madrid, New York, Paris, Tokyo, 1999. 255 str., 169 tablic z barwnymi rycinami. Twarda opr. z kolorową obwolutą, format 27,0 × 33,6 cm. ISBN 3-8228-6629-6.

Pierre-Joseph Redouté (1759–1840) należał do najslawniejszych malarzy kwiatów, zwłaszcza róż. Związany z francuskim dworem czasów napoleońskich, szczęśliwie przetrwał wszystkie rewolucyjne zmiany polityczne, malując rośliny na zlecenie królewskich małżonek zmieniających się często władców. Urodził się w St. Hubert niedaleko Liège, na terenie dzisiejszej Belgii, w rodzinie, w której zawód malarza przechodził z ojca na syna. Jego dziadek i ojciec uprawiali sztukę sakralną, jeden z braci był malarzem teatralnym, drugi pracował w Muzeum Historii Naturalnej w Paryżu. Pod wpływem artystów holenderskich Pierre Joseph Redouté zainteresował się sztuką malowania kwiatów. Początkowo pracował w Muzeum Historii Naturalnej jako asystent profesora ikonografii, później jako samodzielny rysownik naukowy,

biorąc udział w tworzeniu królewskiej kolekcji roślin malowanych na pergaminie (do dzisiejszego dnia przetrwało ok. 6500 akwarel przedstawiających rośliny i zwierzęta). Redouté był również prywatnym ilustratorem dzieł: *Stirpes novae* (1785–1805) Ch. L. Héritier de Brutelle'a, *La Botanique* (1805) J. J. Rousseau oraz *Plantarum historia succulentarum* (1799–1832) A. P. de Candolle'a. Zatrudniony jednocześnie jako rysownik gabinetu królowej Marii Antoniny, spędził spokojnie czasy rewolucji. Najbardziej twórczy okres w życiu malarza to lata pracy w zamku Malmaison pod Paryżem, na zlecenie Józefiny, pierwszej żony Napoleona, miłośniczki botaniki i ogrodnictwa. Nie licząc się z kosztami, sprowadzała z całego świata nowe gatunki roślin, toteż ogród otaczający zamek przypominał ogród botaniczny. Na stanowisku prywatnego botanika pracował tutaj Aimé Goujaud (Bonpland) (1773–1858), sławny towarzysz wyprawy Aleksandra Humboldta do Ameryki Południowej (1799–1804). Pod protektorem Józefiny powstało kilka znaczących dzieł ważnych dla historii nauki, ogrodnictwa oraz dzieł ilustracji botanicznej, np. *Description des plantes rares cultivées à Malmaison et à Navarre* (1812–1817), *Liliaceae* (1802–1816). Były to piękne tomy rycin (miedziorytów ro-

bionych m.in. z akwael Redoutégo) z profesjonalnymi opisami robionymi przez wybitnych botaników (m.in. przez A. P. de Candolle'a), przedstawiające gatunki i odmiany roślin ozdobnych z całego świata, w dużym procencie nowych dla nauki. Szczególną pasją botaniczno-ogrodniczą Józefiny były róże, a jej ambicją było zgromadzenie wszystkich znanych odmian uprawnych (posiadała w swym ogrodzie jedną z największych w świecie kolekcji liczącą ok. 250 gatunków i odmian). Wśród finansowanych przez nią dzieł największą sławę zyskał 3-tomowy album *Les roses* (1817–1824) wydawany najpierw w 30 zeszytach, później w zbiorczych tomach. Zawierał piękne ryciny 170 taksonów róż, wraz z opisami sporządzonymi przez botanika Claude-Antoina Thory'ego. Album należał do prawdziwych arcydzieł sztuki edytorskiej. Kilkukolorowe kontury rycin robione techniką miedziorytniczą na podstawie oryginalnych akwael Redoutégo były następnie ręcznie kolorowane przez sztab malarzy. Album ten, wielokrotnie wznowiany w późniejszych latach, przyniósł malarzowi międzynarodową sławę. Po upadku Napoleona Redouté pracował dla królewskiej rodziny Bourbonów. Swymi pięknymi ilustracjami ozdobił łącznie ok. 50 dzieł botanicznych, sam jednak nie sporządzał nigdy opisów gatunków, postrzegając roślinę jako artysta, a nie uczony. Zmarł w Paryżu w wieku 81 lat, pochowany został na Cmentarzu Père Lachaise.

Wydawnictwo Taschen przygotowało bardzo starannie edycję *Les roses* w formie reprintu wysokiej jakości, pozwalającego w pełni ocenić niepowtarzalną urodę kwiatu róży. Album otwiera obszerny, trójjęzyczny komentarz (w języku angielskim, francuskim i niemieckim) zawierający życiorys malarza, zwięzły zarys historii róż oraz opis techniki wykonania sławnego oryginału. Na drugą część składają się kolorowe reprodukcje rycin opatrzone dzisiejszymi naukowymi nazwami łacińskimi oraz nazwami w języku angielskim, francuskim i niemieckim. Całość zamyka słowniczek terminów oraz indeks. Prezentowany album jest cenną pozycją nie tylko dla miłośników książki, ale również botaników zainteresowanych historią i dziejami form uprawnych. Znajdujemy tu bowiem wiele starych odmian róż, od wielu lat nie uprawianych w ogrodach.

Alicja ZEMANEK